

ALEKSEI NAVALNY – RUSSIA’S MODERN POPULIST?

The mass protests in Russia opened the door for new populism and politicians like Aleksei Navalny, writes Jussi Lassila.

Over the course of Vladimir Putin’s rule, the ideological vacuum of the Soviet Union has been compensated by various historical myths, regardless of their mutual inconsistency. In terms of populism, Putin has largely utilized the sentiments of the population’s majority for his political course and legitimization. Although Putin has not overlooked the need to modernise society, he has certainly challenged and reformulated Boris Yeltsin’s policy, in which democracy and liberalism had been separated from the realm of citizens into distant administrative principles.

In the early 2000s, Putin’s ‘populism’ converted the citizens’ deep frustration with Yeltsin’s reforms into a political message, the leitmotif of which became national pride. The national enemy was no longer those who were longing for the Soviet Union, but Western doctrines of reforms that were framed as unfair dictates, as well as exceedingly rich oligarchs. In this way, generally accepted democratic reforms were ‘nationalised’ into Russia’s authoritarian political legacy. At the same time as the citizens’ thirst for security and stability was redeemed by impressive economic development in the early 2000s, Putin’s rule gained a strong mandate.

The protest movement in the winter of 2011–12 revealed a visible fracture in the Putin-governed consensus of national unity and political stability. Populism in Russia has started to appear increasingly as a dynamic unity between political routinisation and populist challenges. From this viewpoint, Putin’s rule has been bureaucratized and stabilized to the point at which it starts to lose its grip on political discourse.

Aleksei Navalny, the most influential figure of Russia’s new opposition since the 2011–12 protests, has converted citizens’ frustration about corruption into an internet-driven political message in which Putin’s struggle with corruption appears as nothing more than a hypocritical symbol of the political elite. The official ideal of a decent patriotic citizen has become a travesty, a new oligarch. However, while Navalny has not abandoned Putin’s emphasis on national pride, he has replaced the Kremlin’s vague patriotism with a kind of pragmatic nationalism. The central tenet of this nationalism idea is an open expression of the majority’s anti-immigration moods; for instance, a demand for visas for citizens of Central Asian states.

Political discourse is dominated by ideas that are able to combine societal themes and potentially mobilise citizens. Perhaps the most important themes in Putin’s Russia have been patriotism and anti-corruption. However, antagonism between the elite and the people – populism’s necessary condition – has been weak. Since the remaining oligarchs are actually close to the Kremlin, foes have been found from beyond the national borders. Consequently, as Navalny’s challenge shows, Putin’s patriotism has lost its political novelty and initiative in domestic politics.

In his blog, which is followed by hundreds of thousands of readers, Navalny has managed to convert and link the central themes of Putin’s policy into a new political combination: corruption is concretised in practices of the elite, which are linked with an offended national pride, manifested by the experienced threat of immigration and failed immigration policy. In this respect, Navalny has moved closer to many European right-populist movements.

Could Navalny combine liberally sensed urbanity and conservatively minded nationalism? There are some signs of this. In November, more than 10,000 protesters joined the major event of nationalists, the so-called ‘Russian March’ in Moscow. For the first time, along with the traditionally majority of angry young men, participants also included ‘ordinary’ Muscovites with their children. As usual, the current situation raises more questions than answers. It is uncertain whether the Kremlin will be able to restore its legitimacy back to the level it enjoyed before the protests of 2011–12 and, if so, by which means. It is equally uncertain whether Navalny and his supporters will be able to unite the hitherto diverse opposition. What is certain is that the Kremlin is no longer the sole definer of Russia’s political discourse.

Dr. Jussi Lassila is a postdoctoral researcher in *Regimes, Institutions and Change: Politics and Governance in Russia in a Comparative Perspective*, a FiDiPro project at the Aleksanteri Institute.

ALEKSEI NAVALNYI – VENÄJÄN MODERNI POPULISTI?

Protestiliikehdintä avasi tien Aleksei Navalnyille ja populismin uudelle esinmarssille Venäjän politiikassa, kirjoittaa Jussi Lassila.

Neuvostoliiton poliittisen ideologian jättämää tyhjiötä on presidentti Vladimir Putinin aikana kompensoitu vahvaa valtiota palvelevilla historiallisilla myyteillä riippumatta niiden ristiriidoista. Populistisessa mielessä Putin on hyödyntänyt laajasti kansan enemmistön tuntemuksia politiikassaan ja oman vallan oikeutuksessaan. Venäjän modernisoinnin tarvetta ei hylätty, mutta Putinin voi katsoa haastaneen Boris Jeltsinin politiikan, jossa demokratia ja liberalismi oli eriytetty kansalaisten arjesta hallinnollisiksi ohjenuoriksi.

2000-luvun alussa Putinin ”populismi” käänsi kansalaisten syvän pettymyksen Jeltsinin uudistuksiin poliitikaksi, jossa johtotähdeksi nostettiin kansallinen ylpeys. Vihollinen ei ollut enää Neuvostoliiton haikailija, vaan lännen taholta koettu sanelupoliitikka ja upporikkaat oligarkit. Näin demokraattiset uudistukset ”kansallistettiin” osaksi Venäjän autoritääristä perinnettä. Kun 2000-luvun näyttävä elintason nousu lunasti kansalaisten odotukset turvallisuudesta ja vakaudesta, Putinin politiikka sai vahvan mandaatin.

Talven 2011–2012 protestiliikehdintä aiheutti murturnan Putinin hallitsemaan kansallisen yhtenäisyyden ja poliittisen vakauden konsensukseen. Populismi on Venäjänkin tapauksessa alkanut näyttäytyä politiikan rutinoitumisen ja populistisen haasteen välisenä dynamiikkana. Tästä näkökulmasta Putinin politiikka on vakiintunut ja byrokratisoitunut niin, että se menettää otettaan poliittisesta keskustelusta.

Protestiliikehdinnän myötä Venäjän opposition johtohahmoksi noussut Aleksei Navalnyi on kääntänyt kansalaisten tuskastumisen korruption internet-aikaan sopivaksi poliittiseksi sanomaksi, jossa Putinin korruption vastainen taistelu näyttäytyä poliittisen eliitin tekopyhänä symbolina. Putinin isänmaallisesta rehellisen kansalaisen ihanteesta on tehty irvikuva, nykyhetken oligarkki. Navalnyi ei ole hylännyt Putinin korostamaa kansallista ylpeyttä, mutta epämääräisen isänmaallisuuden sijaan hän korostaa eräänlaista ”pragmaattista” nationalismia. Sen keskiössä on tuoda julki venäläisten enemmistön maahanmuuttovastaisuus vaatimalla muun muassa viisumipakkoa Keski-Aasian tasavalloista saapuville.

Poliittista keskustelua hallitsevat ne ideat, jotka onnistuvat yhdistämään väestöä mobilisoivat yhteiskunnal-

iset teemat. Putinin Venäjällä ehkä tärkeimmät teemat ovat olleet patriotismi ja korruption vastainen taistelu, mutta populismille välttämätön vastakkainasettelu eliitin ja kansan välillä on ollut ontuva. Kun jäljellä olevat oligarkitkin ovat lähellä Kremlää, vihollisia on löydetty maan rajojen ulkopuolelta. Kuten Navalnyin haaste osaltaan kertoo, sisäpolitiikassa Putinin patriotismi on menettänyt poliittista viehätysvoimaansa ja aloitekykyään.

Blogissaan, jota sadattuhannet ihmiset seuraavat, Navalnyi on osin onnistunut linkittämään korruption, poliittisen eliitin toimintatavat ja venäläisten loukatun kansallistunteen yhdeksi kokonaisuudeksi, jonka konkreettisin ilmentymä on epäonnistuneeksi koettu maahanmuuttopoliitikka. Tältä osin Navalnyi tulee lähelle eurooppalaisia oikeistopopulistisia liikkeitä.

Onnistuuko Navalnyi yhdistämään liberaalin kaupunkilaisuuden ja konservatiiviseksi mielletyn nationalistimin? Jonkinlaisia merkkejä tästä on. Marraskuinen Venäjän nationalistien päätapahtuma ”Venäläinen marssi” keräsi Moskovaan runsaat 10 000 osallistujaa. Perinteisten vihaisten nuorten miesten rinnalle oli löytänyt tiensä suuri joukko moskovalaisia lapsiperheitä. Kuten tavallista, nykytilanne herättää enemmän kysymyksiä kuin tarjoaa vastauksia. Epävarmaa on, pystyykö Kreml palauttamaan vallan oikeutuksensa kahden vuoden takaisia massaprotesteja edeltävälle tasolle ja jos, niin millä keinoin. Epävarmaa on sekin, onnistuuko Navalnyi yhdistämään hajanaisen opposition rivit. Varmaa on, että Kreml ei enää yksin määríttele Venäjän poliittista keskustelua.

Jussi Lassila on tutkijatohtori Aleksanteri-instituutin FiDiPro-hankkeessa *Regimes, Institutions and Change: Politics and Governance in Russia in a Comparative Perspective*.